

מדינת ישראל

הכנסת הראשונה

פרטיכל מישיבת ועדה לעניני פנים

שהתקיימה ביום ג' א' בטיון תשי"א (5.6.1951) בשעה 9.00

נוכחו חברי הועדה:

- ב. מינץ - היו"ר
- י. בן-צבי
- י. ברד
- ד. הכהן
- י. ישעיהו
- א. כהן
- י. ספיר
- א. פרי

מוזמנים:

- א. רוזנבלום - הסנהל הכללי של משרד הפנים
- י. זילביגר - מטעם משרד המשפטים

היו"ר ב. מינץ:

אני פותח את הישיבה.

לפי החלטת הועדה פניתי אל ועדת הכנסת בקשר להצעה לצמצם את חוק הבחירות לגופים ציבוריים רק לצורך הבחירות לקונגרס הציוני. בוועדת הכנסת נשמעו נימוקים שונים נגד ההצעה, והחלטת הועדה היא **להחליט לצמצם את החוק רק לצורך הבחירות לקונגרס הציוני.**

כפי שהוסבר לנו על ידי נציגי משרד הפנים ומשרד המשפטים, שחוק זה הוצע בכלל רק לצורך הבחירות לקונגרס הציוני, הריני מציע שלא לדון עליו עכשיו כלל, או לבטל את ועדת המשנה שנבחרה, ולדון מחדש על כל החוק.

י. זילביגר:

אמנם החוק הזה הובא ביזמת ההסתדרות הציונית, אך לא נועד אך ורק לבחירות לקונגרס הציוני. הסמלה הביאה את החוק הזה אמנם בהתחשב עם העובדה שהבחירות האלה מטשטשות ובאות, ועובדה זו הסבירה את הדחיפות המיוחדת שהיתה נודעת לטיפול בחוק זה. אני חוזר ומדגיש, חוק זה לא בא לשם הבחירות לקונגרס הציוני בלבד, כפי שגם פורש בדברי ההסבר.

לפי עניות דעתי העבירה ליאת הכנסת את הצעת החוק לוועדת הפנים על מנת שואדת הפנים תדון בהצעה וליאת קשרה את החוק במועד הבחירות לקונגרס הציוני בכלל.

א. כהן :

אני מקבל את העובדה שאינה ניתנת לשינוי, כי היום מאוחר מדי לגמור את הקריאה השניה בוועדה ולהביא את חוק זה למליאת הכנסת ולפרסמו ב"רשומות". אבל, אני מסוכנע, כי בטעה שהחוק הוגש לקריאה ראשונה בכנסת, היה זמן כדי לגמור זאת, על סנת שהחוק ישמש כבר לבחירות לקונגרס.

אני רוצה לקבוע כי מוסדות הכנסת וועדת- הפנים גילתה לענין זה אותה מידה של אדישות כמו שיש לנו בקונגרס- הציוני והבחירות אליו בקרב רוב הציבור במדינה ברגע זה. אני, מכל מקום, מצטער מאד על כך.

כרגע, כמובן, אין טעם שנראה דחיפות בענין זה. אני מציע שוועדת המסנה תמשיך לדון בענין זה ותביא לנו את סיכומה.

י. בדר :

לאור המצב הקיים הייתי מציע שנזמין לכאן עוד פעם את שר המשפטים, הצעה זו, לדעת כולנו, היא דבר חדש לגמרי ואין לה תקדים בטום חוק בעולם.

חנאלי עמי את החומר האמריקאי אשר הבטחתי

בישיבה שעברה להביא. חומר זה נבנה על יסודות אחרים לגמרי. היות והדבר אינו דחוף וההצעה היא חדשה לגמרי, חושבני שעלינו לכדוק טוב את היסודות.

י. בן-צבי :

אני מוצא שהגותו של חבר הכנסת י. בדר היא פורמליסטית יותר מדי. הוא מחעלם מזה המדינתנו נוצרה אחרת מאשר כל המדינות - היא נוצרה על ידי הציונות ובמידה גדולה מאד על ידי ההסתדרות הציונית. מלכתחילה ידענו שאין תקדים כזה.

הכנסת העבירה אלינו חוק וכל הנוכחים כאן באו לידי דעה כי מה שנחוץ לנו זהו חוק לבחירות לקונגרס הציוני, ויש לומר זאת בפירוט, רק זה.

החוק כפי שהוא, לדעת רבים מאתנו אינו בסל. דברתי אתמול עם יו"ר הסוכנות היהודית אשר חאל אותי מה עם החוק, והדגיש, כי הבחירות קרבות והסוכנות מעונינת בהגנה זו של החוק.

באופן פורמאלי לא נוכל לבוא לכנסת ולומר כי מצאנו את החוק רחב מדי, מבלי להציע חוק אחר.

היו"ר כ. מינץ :

ועדת הפנים לא נהגה באדישות בענין זה. עשינו מה שאפשר היה.

למרות הודעתו של מר זילביגר שחוק זה נועד גם לחברות וארגונים אחרים, ביסודו הוא נועד למסרה מסויימת. אילו מטעם ההנהלה הציונית לא היו מבקשים את הגנת החוק, לא היה שר המשפטים מעלה בדעתו לחוקק חוק כזה. על כן אין לבעיה זו כל דחיפות כרגע.

אני מתנגד לכך שוועדת המסנה תמשיך בעבודתה, כיוון שהחוק הזה חדש וכללי מאד. על כן אני מציע שבי דברים: (1) לבטל את ועדת- המסנה; (2) לדחות את הדיון לישיבות אחרות.

בוועדת הבחירות המרכזית מחכים לנוסח הכרוז המסותף שלנו. אם הצעותי הנ"ל מתקבלות, אנו עוברים לדיון בענין הכרוז המסותף.

אם כן, ועדת המסנה בטלה ועל חוק הבחירות לגופים צבוריים נמשיך לדון בישיבות אחרות.

ההצעה נתקבלה.

אנו עוברים לדיון בענין הכרוז המסותף של המפלגות לקראת הבחירות.

י. בן-צבי:

הכרוז הקודם היה יותר מדי פורמאלי, ללא כל "אפיל".
הוספנו לנוסח החדש את המלים "פעילי המפלגות"
ואת הפראזה בנוגע ללחץ ואיום כלכלי.

י. ספיר:

לא היה צורך להוסיף את הדגש רק על הפרעות
באסיפות. איני רוצה רצון לגמרי גם מנוסח הכרוז
החדש, אך כדי לנכח להופיע במסותף הצטרפתי למבנה הזה.

(לאחר הערות ותקונים של חברי הועדה הוחלט
על אניסוח הכרוז, כלהלן):

לכל ציבור הבוחרים ופעילי המפלגות

לקום מויעת הפרעות בפעולות הסברה לקראת הכנסת החזייה,
התכנסו כל הסיעות והמפלגות שבכנסת, הנקובות מטה, והחליטו פה אחד לפנות
אל ציבור הבוחרים ואל פעילי הבחירות מכל המפלגות בתביעה ובאזהרה שלא
להטביח את המהלך הסדיר של החשמולה על ידי מעשי אלימות.

תזכרו שכל מי שמפריע לנואמים באסיפות וגורם לאי-סדר
ולהמולה, מסיר, מחמיד או מלכלך מודעה בענייני בחירות; מחמיד או מעלים
חומר תעמולה לבחירות; וכן כל מי שמפעיל לחץ כלכלי או מאיים בלחץ כלכלי
על בוחרים או על חברי מפלגות ופעיליהן - לא רק צפוי לעונש חמור, אלא
גם פוגע בעצם יסודות המזטר הדמוקרטי במדינה ומחלל את סם הסיעה או הרשימה
יבטמה הוא דוגל ואת קרנה הוא רוצה להחריס.

חובה מוסרית וצבורית על כל אחד ואחד להמנע ממעשים כאלה
ולמנוע אותם. אנו דורשים מכל הציבור לגלות רוח של סובלנות הדדית ולהמנע
מכל אמצעי לחץ ומכל מעשי אלימות המסוקצים בכל חברה דמוקרטית ותרבותית.

מפלגת פועלי ארץ ישראל,
מפלגת הפועלים המאוחדת,
סיעת החזית הדתית (המזרחי, הפועל המזרחי, אגודת-
ישראל, פועלי אגודת-ישראל)
תנועת החרות
הסתדרות הציונים הכלליים - מפלגת המרכז
המפלגה הפרוגרסיבית
סיעת הספרדים
המפלגה הקומוניסטית הישראלית
סיעת דמוקרטית - נצרת
סיעת התימנים
סיעת הלוחמים
סיעת ויצ"ו

היו"ר ב. מינץ:

את הנוסח המתוקן הזה אעביר עוד היום למר אולסון,
יו"ר ועדת הבחירות המרכזית.

היו"ר ב. מינץ :

פנו אלינו מטעם המועצה המקומית אל חולון בענין סדר המסים הפרוגרסיביים. ברצונם להוסיף בפני הועדה. כפי המעתי רוצות גם עיריות אחרות להוסיף בפנינו כדי לנדון בענין המסים העירוניים.

עלינו לדון גם בענין מסקנות הועדה בקשר לתאונות דרכים. אם ברצונכם - נדון בכך עתה.

א. רוזנבלום :

אבקש להסעיף הראשון בישיבתה הקרובה של הועדה יהיה: תיקון החוק לבנין ערים.

ד. הכהן :

היו"ר הזכיר שאלה חסונה ודחופה לעיריות ואשר כבר דנו בה בועדה בסמים או שלוש ישיבות. ברור לכולם וגם למחירד הפנים, שהחוק בענין המסים כיום, הוא פגום וחובע הסדר ושינוי החוק. אני חושב שהדרישה לכך צריכה לבוא מטעם הממשלה.

לעיריות חשוב שההסדר יבוא לפני חודש ינואר, כי סנת התקציב מתחילה ב-1 לאפריל ועליהן לחשב את התקציב החדש לפחות חדשים לפני כן.

א. רוזנבלום :

השאלה נחעוררה היום בגלל פניית עיריית חולון להוסיף בפניכם. אם הועדה תמצא רצון להזמינה -

תעשה זאת.

החקיים בועדה דיון שכתוצאה ממנו הגטנו הצעת חוק אשר נמצאת כבר בועדת השרים לעניני חוק. הצעתנו לא באה לפתור, כי לא הבאנו דבר רדיקאלי, אלא פליאטיב בתוך המסגרת החוקית הקיימת ובתוך מסגרת המסים הקיימים ולבטל את הצד הקיים במיטה זו. יש תקוה שזה עוד יגיע לכנסת הזו. אבל את הרפורמה החדשה איני רואה אפשרות להתחיל עכשיו. הדבר כל כך מרחיק לכת וכל כך מחנה במערכת המסים הפיסקאליים של המדינה כולה, שמסופקני אם יהא סיפק להביאו בפני הכנסת הזו.

י. בדר :

בענין הנדון ישנה סתירה בין האינטרסים של האוצר והאינטרסים של הרשויות המקומיות. היתה קיימת במעטו ועדת מסותפת של ועדת הפנים וועדת הכספים אשר דנה בענין זה. ועדה זו לא סיכמה את עבודתה באופן רשמי וגם לא התפזרה באופן רשמי. אני מציע שועדה זו תהיה היוזמת לחידוש עבודתה של ועדת המסנה המשותפת שהזכרתי.

י. ספיר :

אין מה לחקור מחדש, כי הרבה לא נשתנה מאז פעולתה של הועדה המשותפת. אם הנחותיה של ועדה זו שרם אושרו על ידי הועדה, יש להביאן אליה לאיחוד.

המפריע בענין זה היה מסרד האוצר שלא קיבל את מסקנות הועדה שהוא בעצמו מינה. על כן אני מציע שנקח לידינו את אותו הסיכום ואם יש צורך, לאשר אותו כאן ונתבע שהסיכום הזה יוגסם.

ז. ורהפטיג :

חושבני שצריך לחדש את פעולת הועדה המשותפת, אף על פי שאיני מאמין שנוכל בתקופת ביניים זו להביא בכנסת לידי איזה שהוא שינוי.

היו"ר ב. מינץ :

אפנה ליו"ר ועדת הכספים בענין זה ואביא את חוות דעתו לועדה.

ז. ורהפטיג :

אני מציע שהישיבה הבאה תוקדט: (א) לחוק בנין ערים; (ב) סיכום בעניני תאונות בדרכים. סיכום זה כבר מוכן בסיוטא ועל הועדה לאשרו.

י. בן-צבי :

מה מצב חוק האזרחות אשר הוצע על ידי ועדת המסנה המורכבת מנציגי ועדת הפנים וועדת החוקה? הוגס לכנסת, לסדר היום.

א. פרי :

אני פונה אל יו"ר הועדה בבקשה שהוא יעשה אינטרבנציה אצל יו"ר הכנסת, סידון בחוק

האזרחות, בכנסת, בהקדט.

היו"ר ב. מינץ :

אעשה זאת.

י. ספיר :

עוד לפני פסח החלטנו להעמיד לסדר היום את בעיות המיעוט הערבי והחלטנו שעלינו לחמוץ הסברים מכמה מחלקות, משרדים ומדורים. האם נספיק לעשות זאת עוד בכנסת זו?

מהו סדר היום של ועדת הפנים לתקופה הקרובה?

היו"ר ב. מינץ :

לשכוע הבא הזמנתי לישיבת הועדה את חברי הכנסת ע. אסף וס. דיין, כדי לדון בסאלה חסובה שענינה אוחנו ומציעוררה על ידי חבר הכנסת י. ספיר, בענין המעמד החוקי של חוטבים במוסבי העובדים.

י. ספיר :

בקשר לנושא זה ברצוני לקרוא בפניכם דו"ח שקבלתי מאסיפות שהתקיימו באלג'יה א' וב' ביום 3.6.51

"הבוקר פרצו תגרות ידיים מלוות יריות כאויר בין מתיסבים באלג'יה א' וב', חברי מפא"י ואוהדי הציונים הכלליים. התגרות באו בגלל אסיפות המפלגה אשר היו צריכות להתקיים בסני המקומות היום. אנשי מפא"י טענו כי לא יראו לציונים הכלליים להרצות במקומות. המסורה התערבה והוציאה את הנסק מידי נסק שהנו צ.כ. ומסרוהו לידי מפא"י. בערב, כשהמצב החמיר, החרימה המסורה בכלל את הנסק.

ד. פולס בא לאלג'יה ב' והתחיל בהרצאה. באמצע הנאום הופיע מדריך מפא"י בשם מחלוף בצעקות: "אתה לא תדבר פה". התחילה קטטה בין הנאספים וטענו כי אנו חיים במדינה חפשית והרוב תבע לאפשר להמסין בנאום.

לפחע הופיע סמל מסורת מגדל-גד מספר 3748 ויטור נהג המכונית והודיע לנואם שהאסיפה בלתי-חוקית ושעליו לפנות את המקום. ב"כ המפלגה התנגד וענה כי אין חוק האוסר קיום אסיפות פוליטיות. הסמל טען כי לאסיפות פוליטיות יש צורך בהרמאה מקצין המחוז. קצין המחוז והמסורה אישרו מסיבה ולא אסיפה פוליטית. תושבי המושב טענו כי זו מסיבה עם תכנית אמנותית ליד הבתים השייכים להם ואין כאן למסורה להתערב. המסורה לקחה את הנואם במכונית המסורה למסורת מגדל-גד וכאן רשמו את שמו. המסורה הזהירה את הנואם כי יהיו קרבתות בנפש ולכן יעצו לו לעזוב את המקום.

באמצע הנאום הגיעה מכונית סל ב"כ המפלגה במגדל-גד, פיקסלר. המכונית הוחקפה במקלות על-ידי מספחות מפא"י ואיימו עליהם במכות ובגרימת נזק למכונית. המכונית נאלצה לחזור.

חברינו באלג'יה מוסרים פרטים על המצב:

ביום השבת, 2.6.61, באו נציגי מרכז תנועת המוסבים, מר קורן ומר בן-אריה וגרטון, ואמרו למדריך מפא"י, מר מחלוף, שלא יתן לאף צ.כ. להכנס למושב. "אם יבואו נואמים או תעמלנים - תציתו את המכונית שלהם. אתם יודעים הכל הכסף, המדינה והצבא קמו על ידי מפא"י. כל מי שלא יצא מהמושב - זרקו בהם אבנים ותהרגו אותם".

החל מהיום, 4.6.51, תיפסק חלוקת המנוח לחברינו במוסבים אלה. גם לחם לא יותן להם וכן מאימים בהפסקת המים. 17 מספחות אצא עוזבות את המושב. יתר 35 המספחות נשארות עדיין במקום ונתונות בידי מפא"י, תוך יאוסן הגמור. יש ביניהן אנשים בעלי כרטיס עבודה שזה 8 חדשים לא קיבלו עבודה ותשלום. הלחץ על אנשי המקום הוא על ידי המדריך מחלוף. חבר אחד, בעל מספחה של 7 נפשות נשלח לקורס לטייחים ולאחר שנודע כי הוא ציוני כללי - פוטר מהעבודה ולקחו רווק במקומו.

הצרכניה במקום מוכרת מצרכים במחירים מוגזמים; לחם עולה שם 50 פרוטה וחלב 110 פרוטה.

י. ספיר :

והרי העתק ממכתב שהגיע לידי בקרר להוצאת
חברינו מהמוסב גיאח ב' :

" ס' אייר תשי"א
15.5.51

142/107-4957

מוסב גיאח ב'

לכבוד
הה' ה. בר-אילן,
מנהל חבל התיכון,
המחלקה להתייחסות.

ח. נ.

בזה הננו להודיעכם על הפסקת חברותם בכפר גיאח ב' - בית הקמה -
של החברים הנזכרים מטה.

נבקשכם להפסיק את תקציבם כי הם יצטרכו לעזוב את הכפר.

- (1) אבינועם סלום; (2) אבינועם יצחק; (3) אבינועם יעקב; (4) עטיה
- כליפה; (5) אגים ציון; (6) גרבי ויטוריו; (7) ברנס ציון.

כב"ח

גרסון צוקר
מחלקת הקליטה.

הערה:

לה' שמחה רם, לה' עקיבא גוסן (גולדסטיין)
למדריך כפר גיאח ב', לה' חנוך הילמן,
להנהלת המחלקה להתייחסות - ירושלים."

פנינו אל יו"ר הכנסת ודרסנו, בהתאם להחלטת
הכנסת פה אחד, להעמיד את הענין לסדר היום עוד הסבוע.

איני אחראי ב-100% לאמינות הדו"ח שקראתי, כי
לא הייתי נוכח במקום, אבל זהו מה שנמסר לי. בקשר למכתב, אני אחראי
לאוטנטיות שלו.

י. בן-צבי :

אולי נבקש אינפורמציה ממקור יותר מוסמך, מאותו
אורגן הבקי בחוקי המוסדות הללו - ממחלקת ההתייחסות
של הסוכנות היהודית. אולי נזמין את ב"כ מחלקה זו לאותה ישיבה בה נדון
בענין זה עם חברי הכנסת אסף ודיין.

היו"ר ב. מינץ :

אני מציע לנזמין את ב"כ ממרד הפנים להסביר לנו
את המצב החוקי. אם ממרד הפנים לא יוכל לעטות
זאת, אולי נזמין את ב"כ ממרד המשפטים וגם את ב"כ מחלקת הקליטה של
הסוכנות היהודית ואת ב"כ תנועת המוסבים אחר למעשה כבר הזמנתי.

י. ספיר :

לפני חדשים רבים היה ויכוח בענין זה ב"עין-
אילה" והיה בירור עם ב"כ ההסתדרות הכללית.
נקבעו שם כמה הנחות יסוד של ההסתדרות הכללית המחייבות אדם בתנועת
המוסבים והן סתים: (1) עבודה עצמית; (2) חברות בהסתדרות. נקבע שסוּם
בעיה פוליטית מפלגתית אינה יכולה לקסול את חברותו של האדם במקום.
אם הוא חבר הסתדרות ועובד עבודה עצמית הוא יכול להיות חבר במוסב ולהשתתף
לאיזו מפלגה כיחוב יום ברצונו.

י. בדר :

כנוגע למעברות ומחנות עולים, קיבלנו בחוק
הבחירות סעיף מיוחד הקובע שמקומות אלה
פתוחים לתעמולת הבחירות וכי הממונים על מקומות אלה חייבים לספק מקום
לתעמולה ולהסכיח האולמות בהם עוסקים באופן רגיל באסיפות וכד', האולמות
אלה יעמדו לרשות כל המפלגות.

לא קיבלנו כל דין בנוגע לקבוצות, קיבוצים
ומושבנים מסיבה זו סקיבוצים וקבוצות נקודת המבט לגביהם היא כאילו הם
מהווים בית פרטי אחד. והמושבנים - להיפך, הם אינם מהווים בית פרטי
אחד, לכן הם צריכים להיות פתוחים לכל תעמולה.

(הישיבה נסתיימה בשעה 10.30)